

децентралізації місцевого самоврядування України / О. Г. Капічон // Правові реформи в Україні: реалії сьогодення : тези VII Всеукр. наук.-теорет. конф., присвяч. Дню юриста України (Київ, 29 жовт. 2015 р.). – Київ : Нац. акад. внутр. справ ; Ліра-К, 2015. – С. 32–34.

3. Кривицький Ю. В. Проблеми правової реформи в науковій спадщині академіка В.В. Копейчикова. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 1 (102). С. 189–191.

Корнійчук Анастасія Русланівна,
курсант Навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Власенко Валерій Павлович
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ВИДИ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ЧИННИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Правову основу діяльності Національної поліції України можна визначити як сукупність правових норм, що закріплюються у національних та міжнародних нормативно-правових актах і регулюють суспільні відносини, які виникають в процесі її діяльності із надання поліцейських послуг в сферах забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, надання послуг з допомоги особам, які її потребують, а також у сферах публічного адміністрування та взаємодії з іншими органами державної влади, місцевого самоврядування та громадськістю [1, ст. 126].

Відповідно до статті 3 Закону України «Про Національну поліцію України» правову основу діяльності поліції складають норми права, які закріплені в Конституції України, міжнародних

договорах України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, законах України, актах Президента України та постановах Верховної Ради України, актах Кабінету Міністрів України, а також виданих відповідно до них актах Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України [2]. Розглянемо детальніше кожен із зазначених нормативно-правових актів.

Конституція України є головним джерелом права в державі. Також вона є базою для подальшого розвитку правоохоронного законодавства України, на основі її положень приймаються всі інші нормативні акти, що регулюють діяльність Національної поліції України.

У своїй професійній діяльності Національна поліція керується принципом верховенства права, закріпленим у статті 3 Конституції України, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Під час виконання своїх завдань Національна поліція України забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих розділом II Конституції України.

При виконанні покладених на Національну поліцію обов'язків вона, відповідно до положень статті 24 Основного закону, не може надавати особам будь-яких привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. Згідно статті 28 Конституції України ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню, отже поліцейським при застосуванні поліцейських заходів за будь-яких обставин заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

При застосуванні поліцейських заходів та реалізації інших повноважень, Національна поліція поважає свободу та особисту недоторканість особи. Відповідно до статті 29 Конституції

України ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом. Під час здійснення досудового розслідування, застосування негласних слідчих розшукових заходів поліція дотримується положень статей 30-32 згідно з якими не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду; особі гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції; не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [3].

Серед основних законів України, що регулюють зовнішню та внутрішню діяльність Національної поліції України, слід виділити наступні: «Про Національну поліцію» від 02.07.2015; «Про запобігання корупції» від 14.10.2014; Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984; Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012; Дисциплінарний статут Національної поліції України від 15.03.2018; «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» від 23.12.1993; «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі» від 01.12.1994; Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996; «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 та інші.

Закон України «Про Національну поліцію» є основним нормативним актом на підставі якого будується робота цього правоохоронного органу. Він складається із 10 розділів, 105 статей. Закон встановлює завдання, принципи діяльності поліції, її систему, повноваження, порядок та підстави застосування поліцейських заходів, процедури добору на посаду поліцейського, порядок проходження служби в поліції, соціальний захист та матеріально-технічне забезпечення поліцейських [2].

Інші закони, що регулюють діяльність Національної поліції, стосуються окремих напрямів її роботи, наприклад, роботи зі звернення громадян, порядку роботи з інформацією,

що має обмежений режим доступу, залучення громадян до правоохоронної діяльності, взаємодії з інститутами громадянського суспільства, іншими органами державної влади та місцевого самоврядування.

Президент України на виконання закріплених повноважень видає укази та розпорядження, спрямовані на удосконалення діяльності Національної поліції, її кадрового складу, а також у сфері забезпечення прав і свобод громадян правоохоронними органами держави. Важливим напрямом є введення в дію указами Президента рішень Ради національної безпеки і оборони України щодо питань пов'язаних із забезпеченням публічної безпеки та порядку в державі [1, ст. 127].

Серед прикладів таких актів варто виділити наступні: «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування» від 07.02.2008; «Про додаткові заходи із забезпечення гарантій реалізації прав та законних інтересів дітей» від 01.06.2013; «Про перелік посад, які можуть бути заміщені поліцейськими в державних органах, установах та організаціях» від 09.12.2015; «Про символіку Національної поліції України» від 09.12.2015; «Про День Національної поліції України» від 09.12.2015; «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про загрози кібербезпеці держави та невідкладні заходи з їх нейтралізації»»; «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 10 липня 2017 року; «Про невідкладні заходи щодо фінансування потреб національної безпеки і оборони України у 2017 році»»; «Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини» від 24.02.2021 тощо.

Міжнародними нормативно-правовими актами на підставі яких Національна поліція України організує власну діяльність є: Загальна декларація прав людини від 10.12.1948; Декларація про ліквідацію усіх форм расової дискримінації від 20.11.1963; Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965; Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966; Декларація про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських

або таких, що принижують гідність видів покарання від 09.12.1975; Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987; Європейський Кодекс поліцейської етики від 19.09.2001; Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми від 16.05.2005 та інші.

Норми міжнародних актів, у більшості випадків, можуть виступати підставою для оскарження дій співробітників поліції в міжнародних судових органах, зокрема у Європейському суді із прав людини. Їх положення є обов'язковими для вивчення в системі службової підготовки працівників Національної поліції, а також включаються до програм підвищення кваліфікації працівників Національної поліції, що є важливою складовою її кадрового забезпечення[1, ст. 129].

Кабінет Міністрів України встановлює правові норми за дотриманням яких має здійснювати контроль Національна поліція України також приймає документи, які спрямовані на впорядкування внутрішньої структури системи Національної поліції, здійснення її матеріального, фінансового та соціального забезпечення.

До актів Кабінету Міністрів України, що регулюють діяльність поліції можна віднести: постанови «Про затвердження Положення про дозвільну систему» від 12.10.1992; «Про Правила дорожнього руху» від 10.10.2001; «Про утворення територіальних органів Національної поліції та ліквідацію територіальних органів Міністерства внутрішніх справ» від 16.09.2015; «Про затвердження Положення про однострій поліцейських» від 30.09.2015; «Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реалізації Національною поліцією заходів щодо підвищення обороноздатності і безпеки держави» від 07.12.2016 тощо.

Нормативно-правові акти МВС України та Національної поліції стосуються як питань організації правоохоронної діяльності поліції із надання населенню поліцейських послуг, так і питань публічного адміністрування, яке стосується як побудови організаційних структур Національної поліції, так і процесу підготовки, прийняття та контролю управлінських

рішень, а також здійснення інформаційного, кадрового, документального та психологічного забезпечення роботи поліції.

Можна виділити такі накази МВС України та Національної поліції України: «Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України» від 15.11.2017 № 930; «Положення про Департамент патрульної поліції» від 06.11.2015; «Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції» від 06.11.2015; «Інструкція з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі» від 07.11.2015; «Порядок присвоєння спеціальних звань поліції та позбавлення спеціальних звань» від 12.03.2016; «Інструкція з організації контролю за виконанням документів у Національній поліції України» від 13.06.2016; «Інструкція з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України» від 23.05.2017; «Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України» від 27.04.2020.

Отже, створення Національної поліції України обумовило потребу у перегляді теоретичних засад поліцейської діяльності, формуванні нових підходів до визначення основних завдань, функцій, принципів функціонування, повноважень новоутвореного органу, а також правових можливостей, інструментів його діяльності. Саме це обумовило необхідність переосмислення і розробки оновленої концепції правових актів в управлінській діяльності Національної поліції України.

Список використаних джерел

1. Бугайчук К. Л. Правові основи діяльності Національної поліції України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Т. 3, випуск 2(23). С. 125-130.

2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 №580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

3. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

Коршак Леся Ігорівна,
*курсант Навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ*
Науковий керівник:
Харченко Наталія Петрівна,
*старший викладач кафедри теорії держави
та права Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук*

ЕВОЛЮЦІЯ ФОРМ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Пори здавалось би численні наукові роботи загальнотеоретичного та галузевого спрямування навіть сьогодні є доволі плюралістичними погляди вчених щодо визначення поняття форма держави, структури форми держави та їх взаємозв'язок, тенденції розвитку та удосконалення. Дискусійними є наукові бачення структурної будови форми держави, їх особливостей, а також пріоритетності елементів форми держави.

«Важливість перманентного дослідження інституту форми держави зумовлена необхідністю характеристики не лише сучасного стану держави, а й можливості визначення напрямів розвитку конкретної держави. Актуальність порушеної тематики також детермінована необхідністю інтеграції України до міжнародного та європейського простору з врахуванням найкращих стандартів зарубіжного досвіду державно-правового будівництва» [1, с. 80].

Форма держави – це складне поняття, яке характеризує державу з точки зору існуючої в ній форми правління, державного устрою та державно-правового режиму. Кожна